

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע"נ

ברוך דוב ז"ל בן יבלחט"א משה חיים ווידרא נ"י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ"ל

מראה מקומות ראשי אש

לע"נ מרים שיינדל בת יצחק"א אפרים שמעון סינאוויץ

LAKEWOODDAFYOMI.COM

רבינא אמר הא לכתחילה הא דייבד. לכאורה משמע דרבינא דהכא ורבי פדת דבסמוך לית לכו ההוא שניא דלעיל דלאס חס על בהמתו כו' מדמהדרי אשניא אחרניא ותימה א"כ מה יתרו משי המשויות היה לאין מעמידין והיה דמקום שנהגו למכור מוכרין דלעיל דפ"ק

רבינא אמר לא קש
דיעבד ומנא תימרא
בין לדיעבד דתנן לא
מפני שחשודין ע
האשה שנחבשה ב
ממון מותרת לבעלה
לבעלה אלא לאו
לכתחלה לדיעבד
אימא לך אפילו דיעבד
מעמא דמתיירא משנ
דקתני סיפא ע"י נפשו
לא מידי רבי פדת א
אליעזר הא רבנן דתנן
אליעזר אומר אינה

כ"כ בודאי ואיכא למחש ללמא רצעה: **על** ידי מיון מותרת דבעי
לנפול דלמחש דודאי לא נבעליה ללמא לעולם אימא לך דנבעליה
משום דשמא נתרצית לו דודאי כיון דלחינה נתפסת אמי
בזמנא אסורה והכא מותרת דלמחש דודאי לא
דמחשיתין מיירי בשעת כהן דמייתי עליה צממא החם הה
ישראל הוה ההוא עובד מאי קאמר ורחוקה צני משפחת
דמיירי בשעת כהן דקתי על ידי מיון מותרת צבעה עממא דע'
על פי שאל פוללות (ה) נתרצית כיון שאני ע"י נפשות ופי בשעת
נולא נקט מותרת לכהונה משום סיפא נקט דע"י נפשות אסורה
נפשות נתרצית לו וא"מ מאי ס"ד דרבינא דבעי לאזכורי היתר
דמחש דנפשה שהיא מקורה דדו היה לו לאסור בשעת כהן ולמחש
היה חף היכל ליהנה הפסק מיון ותלמודא דמי לית ליה הכן קטרי
המחשבה חמינה מאי קאמר תדע ללמא שאני ע"י נפשות
ומותרת איכא ליהנה הפסק מיון וי"ל דודאי שאני ע"י נפשות אז
למחש מותרת הוה דודאי הפסק מיון דורה נקט ושלח דההוא

[illegible]

גורם דתנינן, תוס' רבינו אלחנן תוס' שאנן דתניא, ר"ד וריטב"א דקתני. ועי' מפ' זה שירי לעיל ב"ה עודה (גליון): [ס] בכת"א גוספ של שטאין

פ"ה דמיירי באשת ישראל וקשיא דא"כ הכי מוכח דשריא לדידינ
 ויהיה להכי שריא משום דאשת ישראל שנבעלה באונס מותרת ואין
 צורך לה מפתחה ולא מתרצת ליה לכך נראה לפרש דודאי מיירי
 בעלה וכן משמע בפרק שני בכתובות (דף כו: וסא) דפשיטא ליה
 מעשה באשה אחת שהורסנה באשקלון ורחקוהי בני משפחתה ואי
 לא הוה להו לרחק אלא לבעלה ועוד מתוך המשנה יש להוכיח
 ממנו דמרתה אהפסק ממנוי הא שלא על ידי ממנוי אסורה ואף
 יחל אחאי אסורה אלא ודאי באשת כהן והא דנקט מותרת לבעלה
 בעלה והתם אף באשת ישראל אסורה לבעלה דליכא למימר משום
 ייעוד מהבא הא ודאי דמשום הפסק ממנוי הוא וי"ל דסבר רבינא
 דבעל מיתה אונס ואע"ג דליכא הפסק ממנוי ומדשרינה הכא דיעבד
 אלא אית ליה הפסק ממנוי שאני: **תלע** דרבתנא ביפא ע"י נפשות
 כאל למימר מחמת פחד נתרצת לו ותבעתו אבל שלא ע"י נפשות
 ה"ה דאי ס"ד מותרת אחאי נקט רישא הפסק ממנוי לימני שלא ע"י
 נפשות ה"ה שלא ע"י נפשות אסורה לכהן דזה איירי אלא בא
ותו ר"א בירי. פי' דודאי הפסק ממנוי שאני אבל יחוד בעלמא
 אשת כהן יושבת תחת בעלה" דליאי שלא תתייחד עם שום עובד
 אלא דחוי בעלמא כלומר מהבא לא חובית ומכל מקום דברי רבינא
 נכונה שאני לפי שהיא מקורה בידו כעין צהמה דהכא דבידו לרבעה
 ה"ה לה מושיע ודאי העובד כוכבים מרתת: **התם** לאוסרה על אותו
 דהרבה לזווח ואפילו חרשת תרבה לרמו: **התם** יצרו תקפו.
 ה'הוא שטייא כדפרי"ג: יומא לרבו חסדו מ"כ ש' דתרי דדמייה דקריס
 אי חובר תפריה וזכריה^א הוא להביתו ואינו מושא כיון שזכרו תפריה:

המשונה בפרה: [7] לָהּ (כת"י): [8] מִתְכַּרֵּא (כת"י): [9] מוֹתֶרֶת (כת"י): [10] כָּל
מִצְוֵי שִׁבּוּר (כ"ה בתוס' הרא"ש):

ז א מ"י פ"ח מהל'
 איסורי ביאה הל' ל סמג
 לארץ קבא טוש"ע אה"ע
 ס' ו סעף יא:
 י ב ג ד מ"י פ"ח מהל'
 פרה אדומה הלכה ו סמג
 לארץ שמו:

ופרק רבינא לא קשיא
 מתיי' להתחלה
 מעמידן עד דאי אב
 ודעמד לקוחין ואין
 חוששין דלמא רבעה
 מרתין לא תחתא אלא
 עומן מפני ששורדין על
 העיות. והניין האשה
 שנחבשה על ידי ממון
 מוחותי לבעלה ולא
 להתחלה לא תחתא אלא
 תחתיה דיעבד אין
 חוששין לה. ודחינן אן
 שאני הכא דמתיירא
 לבוא עליה משום
 פסד ממון. ודחינן
 שהוא כן דקתני סיפא
 נחבשה על ידי נפשות
 אסורות לבעלה לך
 על מנת עליה דאי בא
 עליה. ר' אלעזר אומר
 מתיי' ר' אלעזר דא
 דאסר ודא תנן לקוחין
 כפ' שו'ר. ודחינן כפ'ה
 כפ' שני גבי פרת חטאת
 ר' אלעזר אומר איך לא
 ניקחמן מן הערביי כיוצא
 וחכמים מכשירין. ודחינן
 דילמא ר' אלעזר ודחינן
 לא משום דחיישי
 לרביעא לא דכ"ע לא
 חיישי לרביעיה דיעבד
 כיוצא אין חוששין
 כיוצא אלא משום מלאכה
 כדור דאמר הניח עליו
 בפרה אזהרה ערדל של
 פסח. פסח. פסח. פסח.
 חבק מצויר (6) של עדים
 שאוגרין לתת בבמהת
 ורומה לרע פסולא לא
 פהדי. ר' אלעזר חיישי
 ורבין לא חיישי
 ובעגלה (ובפרה) כתוב
 אשר לא עלת עליה על
 משעה להחליט עליה
 פסלה. ובעגלה כתוב אשר
 משכה בואי. ואמרין
 בפרה מלא טעוניה
 דרבנן דלא חיישי משום
 ערדל של פסח. ודמשי
 נחא פרותא לא מפסדי
 טבא. דאמר רבנן
 מרגיש פרותא ולא זבני
 לה הכא נמי בשאר
 בהמות נחא משום טהא
 רביע על מפסד טהא
 ואפילו להתחלה לישור.
 ודחינן גבי רביעיה דלא
 תקפו. ודחינן לטעמא
 אחריני דלמא כ"ע
 עולמא לא חיישי לרביעיה
 לל. (3) ר' אלעזר כו
 שילא דתני אמאי טעמא
 ר' אלעזר דתיב כו
 אלא שר יאמר וקחא א"ל
 פה אזהרה תתמה
 מישראל יקח ולא כן
 העובדי תתמה. ודחינן
 א"ל ט"ד חובבין ודחינן
 ר' אלעזר פוסל כו
 קרבנות. ובי כן קרבנות
 מי תתבא בזה קוחה.
 ודלמא לא פליגי
 רבון על ר' אלעזר
 אלא בפרה בלבד הואיל
 ודמיא אלא בשאר
 קרבנות מרור ולא שאני
 לקוחין מן העובדי
 כוכבים. א"ה הכא תנא
 לקוחין מן העובדי
 כוכבים בהמה לקרין מי

עבודה זרה כג – חטאת קרייה רחמנא

רנז

הלכתא גבירתא

פרה פרק ג

הלכתא גבירתא

משנה יא נטל כל הג' מינים יחד בידו. ובסרח העודף של הלשון. כורך כולן יחד לאגודה. ומשליך אגודה ואת ממקומו לתוך הבטן של פרה. וכשנשרפה הפרה לגמרי. חובטין וכוחשין כל הגושין שנשארו מהשרפה הכל לאפר. ואח"כ כובטין הכל בכברות. וכל גוש שמשערין שכיכתשוהו לא יתהוו אפר. יניחם שם במקום השרפה. אבל העצמות. אפילו משער שגם אחר כחישה בינונית לא יתהוו אפר דק. אפי"ה צריך להטריח להקיש עליהן בחוזק עד שיתרדקו. ויתהוו כקמח. וכונס כל הנכתש. ומחלקו לג' חלקים. חלק אחד נותן בכד שעומד בהר הבית אצל הפתח למשמרת. וממנו הוזה לכל כהן קודם שרפת הפרה [כלעיל פ"ג מ"ג]. חלק ב' מניח בכד שעמד במקום המשומר בהר הזיתים במקום שנשרפה הפרה. ומדרהיה כל המקום ההוא חלול תחתיו מפני קבר התהום [כרמב"ם פ"ג מפרה ה"א]. והיה המקום הטהור כיהור. להכי יחדו האפר ההוא להוות ממנו להכהנים לכשירצו להתטהר לעבודת ביהמ"ק. אמנם חלק הג' של האפר שולחין אותו לכל ראש משמר של כ"ד ראשי משמורות כהונה שדרין בכל גבול ישראל בא"י. וכ"א וא' ישמרהו בטהרה ליתן לכל מי מישראל לכשירצה להטהר:

דקדקו ליקח בלי שאמקט"ו. אבל לשחיטתה ולקבלת דמה דמדנקראת חטאת הוצרכו להשתמש בכלי שרת. אין לך קדושה וטהרה יותר ממנו. להכי לא דקדקו ליקח רק בלי שאמקט"ו. ולרמב"ם קבל הדם תוך כף יד שמאלו ממש. אח"כ טבל אצבע ימיו תוך הדם ומוזה נגד אמצעית פתח ההיכל. דהיינו נגד פתח ק"ק. ומקנה אצבעו אחר הזאה בשפת המזרק. וחוזר וטובל ומוזה ומקנה כבתחלה. כך עושה ז"פ. ואח"כ מקנה הדם מידו בגופה של פרה [נשופך גם שיוירי הדם שבמזרק על גוף הפרה]. ואח"כ יורד הכהן מהמערכה ומצית האש באליתות במזרח המערכה: משנה י כשרואה הכהן שנבקעה הפרה תוך המדורה. הרי הוא יוצא ועולה מתוך הגומא שהמערכה כתוכה [רעשו המערכה תוך גומא. כדי שלא יתפור האפר]. ועומר קצת מרחוק. ונוטל מקל עץ ארז ואזוב. שכל א' ארכו טפח [גדה כו"א]. והתם לא נזכר רק שהאזוב טפח. אבל מסתמא גם עץ הארז כך ה"י. והש"ס רק חרא מיניהו נקט. ולוקח גם צמר צבוע שני תולעת וסרוק כמו לשון. ומשקלו י' דינרין [יומא דמב"א. והוא משקל ב' לאטה וחצי. ועמ"ש בס"ד רפ"ו דשביעית] וכל א' מג' מינין אלו נוטלו בידו ושאל בקול בפרסום להסנהדרין העומדים סמוכים לו. ג' פעמים אם זהו המין שצותה תורה כפי קבלתנו. והן משיבין לו הן על כל שאלה ושאלה שבכל מין ומין ג"פ:

תוספות יום טוב

פרה פרק ד

ר עובדיה מברטנורא

ציונים

פ"ד א פרת חטאת. מ"י
שם פ"ד ה"ג ורפ"ה ה'
ב ג ורפ"ו.

שינויי נוסחאות

פ"ד א שלא לשמה
ולשמה פסולה נכ"ד
לסמ טיבת ולשמה:

תוספות חדשים

פ"ד א כחריט דיה ושלא
רחוץ בר. ולי"ג דל"ד
נקט של חרס אלף נא
להפליג על ר"ח דמחמיר
דוקא ככלי שרת והכינס
וקאמר אפילו ככלי מול ולא
מינעיל ככלי מול דלדאי
לכלי שרת אלף אפילו
נמקידה של חרס. לנכ"ע
אזי רחוי לנכ"ע אפילו
למאן דמחמיר בעץ מ"מ
שרי כחן ידעין לדין מורה
אכל מהמפשה דכלי אכניס
דמדרכנן לא אחרי כחן
(ממחורש"ח וצ"ל):

חידושי מהר"ח

פ"ד א כמשה קבל והזה
כו עב"ל. הא רלא נקט
הוליוך דבאן לא היה כלל
הולכה רק ששחט וקבל
בעצמו והזה כמו שהוא
כפי דלעיל משנה א.

אליהו רבה

פ"ד א ושלא רחוק ידים
ורגלים. מילי נחוספתא
ושלא רחוק ידים ורגלים
פסולה ר"ח מכשיר שנאמר
בגוואס אל אהל מועד
יתלכו מים אין קדוש ידים
ורגלים אלף נפוס:

פ"ד א ששחטה שלא לשמה. פ"י הר"צ דלאמר
קרא חטאת היא ומדקרייה רחמנא חטאת כו'. אכל אין
לומר דמדכתיב היא דריש שלא לשמה. דדרשין צפ"ק
דזנבים [נף ו'ן]. וצפ"ק דמנחות [נף ד'] היא לשמה
כשרה כשאר חטאת. דלא דמי.
דהכא לא כתיב היא בשחיטה
וצהוזה. הר"ש: או לשמה
ושלא לשמה. ע"י צפ"י הר"צ
צפ"ק דזנבים. ומה שכתבנו שם
בס"ד ועין לקמן משנה ג':
ושלא רחוק ידים ורגלים. כתב

פ"ד א פרת חטאת. שלא לשמה פסולה.
דלאמר קרא חטאת היא, ומדקרייה רחמנא חטאת
למדנו שהיא טעונה שחיטה לשמה כחטאת: ורבי
אליעזר מבשיר. הואיל והיא נשחטת בחוץ. ואין
הלכה כרבי אליעזר: ושלא
רחוץ ידים ורגלים פסולה. פרק ד א פרת חטאת ששחטה
דחטאת קרייה רחמנא. ולהכי
לשמה, או לשמה ושללא לשמה, או שללא לשמה
ולשמה, פסולה. רבי אליעזר מבשיר. ושללא רחוק ידים

פירוש המשניות להרמב"ם

ידים ורגלים כשאר קדשי מזבח ור"א אומר אחר שנשחטה
בחוץ יצאת ממשפט הקדשים ואמר בפרה אדומה (במדרב"ט)
ונתתם אותה אל אלעזר הכהן ר"מ אומר ואת נעשית באלעזר

פ"ד א אמר השם ית' בפרה (במדרב"ט) חטאת היא ומאשר
קראה חטאת חייבת משפטי החטאת שאם נשחטה שלא לשמה
פסולה כמו שהתבאר בזבחים (דף ו') ושהיא תצטרך רחיצת

מלאכת שלמה

פ"ד א ר' אליעזר כיד. ציור הספרים. יש דפוסים כנולא מתני' אלעזר בלתי יו"ד:

י כ י

תפארת ישראל

י כ י

ג דחטאת קריי רחמנא שיהא דינה כחטאת דפסול של"ש נפ"ק
דפסחים מ"ד. אכל בשחטה סתם כשרה דקרננות לזכור סכין משכתן
למה שהן [סנחים ד"ר]. וה"ה בשחטה לשם חולין [ללקמן ט"י י"א].
ד הואיל וכל מעשי בחוץ.

פ"ד א כגון לשם שום קרנן [עין ויחם ט"ז]. או קבל או וכו'.
דכולהו או או קמני. ב טעשה א' מג' עבודות הנ"ל ב' מחשבות.
ואפילו הקדים מחשבת לשמה לשלש"מ. או שחיטת נשחטה שחיטה
שחוטת לשמה ע"מ לקבל או להוות של"ש [עין פסחים דסע"א].

משנה אחרונה

קרי ור"א מכשיר הואיל ונעשית בחוץ וכ"כ הרמב"ם. והרב שכתב
ל"ה משום דכתיב בנזבאס אל אהל מועד לא לזרוך כ"כ אלף לזרותא
דמלתא. ומיהו י"ע לחכמים נהי דדרשי חטאת היא שדינה כחטאת. הא
חטאת גופה כשאינה קרבה במוצא אלף צבמה אינה טעונה קידוש ידים
ורגלים כדתן סוף משכת וזנבים מהאי קרא דבנזבאס אל אהל מועד
יתלכו כתיב וא"כ זו שאינה נהא למוצא אלאי פסולה. ונראה מועד
דחכמים הכא כמו צבנדי לזון כסמון דילפי ג"ש חק עולם. ה"י ילפי
הכא דבקידוש ידים כתיב חק עולם וצפרה חוקת עולם: ומ"ש הרב
דקידוש זה אפילו ככלי מול וצבנדי א"ר יוחנן אפילו במקרה של חרס
ומה שהקשה חז"ט דהא לא הוכשר בפרה אלף כלי אבן. לאו קושיא
היא דר' יוחנן מדינה דאורייתא קאמר וקמ"ל דאפילו במקרה צו"י ולא
חז"ט לבחור מלוא וממעלות לא מיירי ונ"מ דבדיעבד כשר בכלי חרס
וכה"ג כתב הרמב"ם בנזבאס פ"ד דמה שהוא משום מעלה כשר
דביעבד: (* ושללא בכ"ג פסולה. פ"י הרב דריש אותה לאלעזר ולא
לזרותא באלעזר אלף כ"ג ור"י סבר לזרותא לא כ"ג אלף בנזבאס דייקא.
והכי יתאם צפ"י טורף קנפי דף מ"ב. ופריך חסם בנלמא לזרותא ככה
הדיקט שפיר כיון דלא קבע לזרותא ממילא כשרה בין כ"ג בין צב"ה אלף
למ"ד כ"ג מנ"ל גמר חוקה חוקה מיו"כ. ואיכא למיקם דמשמע לזרותא
מיעוט הוא אותה ולא לזון א"כ מ"ד לזרותא ככה דייקט למה לי
(* ש"י דעתי הבא.

פ"ד א פרת חטאת. כנולה מכלתמן פני פרה סתם והכל משום
דאורי' נפסול שלא לשמה וטעמא משום דקריי חטאת חני פרת
חטאת. וצ"פ בנזבאס דזנבים דמני נמי פרת חטאת חסם כיון דלאו
צדיי פרה עסיק לזרין לפרש פרת חטאת: ששחטה שלא
לשמה קבל והזה. לכאורה נראה דמחמיר הני דליתנהו בחטאת
ובכל הזנבים להכי פסלי נמי בפרה כמו בחטאת. אכל שרפת הפרה לא
נענין לשמה. והא דאמרין צ"פ דמלאכה פוסלת בה עד שחששה אפר
ולפי' לה מקרא לעינו שלא יסח דעמי ממנה ומשמע שזרין לעשות
כל מעשי לשמה. אפשר דהשתה דעמי שאני דנמחשבה לזרין שלא יסח
דעמי אכל א"כ לפרש צפ"י לשמה. וכל לשמה דקדשים היינו שזיזא
בשפתי דכל מחשבה דקדשים היינו דזכור כמ"ש רש"י והוא' צנחנים
דף מ"א וצפ"ס דף ס"ג וסו"ט רפ"ג דכ"מ. אכל דוחק למלך מפרש
ועוד דהא שרפה איחשק להואה כמ"ש חז"ט במשנה דלקמן.
והרמב"ם העתיק בנזבאס משנתו כלשונה אלף גבי שלא רחוק ידים כתב
שרפה שלא בקידוש ידים ורגלים פסולה ומשמע דה"ה כנולה ה"י
פסולי דמחמיר יתנהו נמי בשרפיה: ר"א מבשיר. ואיכו מפרש
חטאת היא לשון חטוי וטהרה שהאפר נא לטהר והיינו דלא קרי לה
חטאת אלף אחר אפיפת האפר וכן פ"י רש"י צפ"י המורה דפשוטו
הוא לשון חטוי: ושלא רחוק ידים ורגלים פסולה ור"א
מבשיר. משמע דלעטמיהו לנעיל אולי לחכמים פסולה דחטאת

עבודה זרה כג – חטאת קרייה רחמנא

ד:

הניזקין

פרק חמישי

גימין

מסורת הש"ס
עם הוספות

קִיבֵּה אֶמֶת פִּיגְמֵי מַהֲלֵי
שְׂכֵמִים הַלֵּל טוֹשֵׁעַ
חֹרֵם סִי קַע סַעִי צוֹכֵם
קֶלֶט:
קִיבֵּה בִּמְיֵי פִיגְמֵי מַהֲלֵי
וְיִיחֵה וּמַחֲנֵה הַלֵּל
סַמֵּג עֶשְׂקִי עַג טוֹשֵׁעַ חֹרֵם
סִי שַׁע סַעִי ד' צִהֲנֵה:

תוספות רי"ד

אתמוהי קא מתמדה. צמדרש (ש)
 זר נחשצו שעובדי כוכבים
 נכתב הכל לישראל היו עובדי כוכבים ה'
 אכתוב לו רוצי תורה והלא מה שכתבתי
 ארים וצוקוטרכ פירש צעמן אחר:
גיבורא לפי מה שפי' צהוננו

דעסן פ' צמה מדליקן (שם דף לה):
משמע דחזן הכנסת היה מניח
צראש הגג ועוד דרך יהודה היה
בפומדייתא^א ורצא במחזא^ב אלא
גראה כלשון אחר שפירש שפר שבו
נותנין נדבה לחלמידיה:

אָלע **מִשׁוֹם הַשָּׂדֶה.** (א) פִּירֶשׁ ר"ת
עָלָה יֹאמְרוּ מִפְּנֵי הַשָּׂדֶה
שְׂמוֹשִׁים אוֹתוֹ¹ לְגִזּוֹב פֶּה שֶׁל עִירֻב
אֵין מִנִּיחִים אוֹתוֹ עַם אֶל זְשִׁיפּוֹרָה
לִכְּהַל שָׂדֶה שִׁדְעִין שְׂמִיחִים אֶל
רִישׁ מוֹחִיצָה לַחֲלָק לְתַלְמִידִים:

במיוחד כולדי עממא לא פליגי.
אפילו נהר קטן שמימי
פוסקין כל הרוצה לדלות ידלה כיון
שמושב הנהר כפשוטו:

והישתא דלא איתמר ב"ר לית ליה הא דלמר צ"י יס צבור (בבב"ר דף מט:): הלכתא כשמואל צדיי ורכב באיקורי א"י הכא מסתבר טעמא דרב אע"ג דדחקין מתניתין אליידי:

כרי תרי עבדת ל'. והוא סדר
כיון דחומר כל דאליס גצר
יכול להערים עליהם ולא דמי דמה
גפסך מינעי לא שמו ואעילא ונתמאי
הוא דשיך כל דאליס גצר:

לא מעמינהו. להודיע שלא על
פיו עשה ושמה מכרם דאין
כאן גזל אלא מפני דרכי שלום
בעלמא:

מליקו נפשייכו מהבא. פי' ר"ח
דלעילאי אמר שאין יכול

למחנות צה"ן משום דכל דאליס גבר
וקצת משמע כן שהרי להן היה מדבר
וזמ"מ נראה כפירוש הקונטרס דלצני
חרמן היה מדבר שיסתמו את
מסיבתם ולא דמי לדבר ושמואל כלל:

מצודות חיות ושפות בר. ולא
דמי למרחיקין מלודות
הדג מן הדג דפרק לא יחפור (ב"ב
דף כ"א): להחם אומנתו בך ומן הדין
הוא שירחיק משם דא"ל קא פסקת
למיתוי אכל הכא דאין אומנתו בך
לא הוי גזל אלא מפני דרכי שלום:

ליקט

מִיָּא בִּימָמָא וּלְתוֹכָן מִרְ בְּלִילִי
בְּרִישָׁא אִזְל לְתַתָּאי אִמֵּר לְהַר
וְיִאשְׁקִי כִּי אַתָּא לְקֻמְיָה דְּאִבְי
לְפִירִי דְּהֵיאִא שְׂתָא הִנְהוּ בְּנֵי בִ
וְשִׁדְיָהּ בְּשִׁילְהִי נְהָרָא אֲתוּ עֵינִי
אִמֵּר לְהוּ כְּרוּ בְּהִידְיָהּ שְׂפִי פִ
סְלִיקוּ נַפְשֵׁיכּוֹן מִהֶתֶם¹² מִצְדוֹדוֹ

מִמֶּנּוּ בְּיָדָא, יוֹשִׁינִי אֲדוּמִי לְלִמּוּד צִנֹּת
שֶׁסָּה עֵינִי: שְׁנוּחָא, שֶׁסָּה הֵנָּה: בְּרוּ בִּי
לְגַדְדָּה רֹאשׁ הָעֵלְיוֹן שֶׁל הֵנָּה וְהִסִּיב מִקֵּץ
הֵנָּה שְׁלוֹם מִקָּל מַמְי שֶׁהִסִּיבָהּ וְאִינוּ
בְּכִרְוּ בְּהִידִיּוֹ שְׁפִי פוֹרְתָא, הַעֲמִיקוֹן הַמִּי
כִּשְׁכֹּשֶׁלָה יִתְּצֻרְכוּ מִמֶּי הֵנָּה יַעֲמִיקוֹן הַמִּי
אֲדִי לְנִי חֶרֶק: מִלִּיקוֹ נִפְשִׁיבוּ

וּפְרַשְׁתָּ שְׁתוּי יִין וּפְרַשְׁתָּ נִרוֹת וּפְרַשְׁתָּ פֶדֶר
אֲדוּמָה א"ר אֲלֵעָזָר * תּוֹרָה רֹב בִּכְתָב וּמִעֻט
עַל פֶּה שֵׁנָא * אֲכַתּוּב לֹ רֹבִי תּוֹרָתִי כְּמוֹ זֶר
נִחְשָׁבו וּר' יוֹחָנָן אָמַר רֹב עַל פֶּה וּמִעֻט
בִּכְתָּב שֵׁנָא * כִּי עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה * וְאִידך
נִמְנֵי הַכְּתִיב אֲכַתּוּב לֹ רֹבִי תּוֹרָתִי הֵהוּא
אֲתַמּוּהִי קָא מַתְמָה אֲכַתּוּב לֹ רֹבִי תּוֹרָתִי
הֵלֵל כְּמוֹ זֶר נִחְשָׁבו וְאִידך נִמְנֵי הַכְּתִיב כִּי עַל
פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הֵהוּא מְשׁוּם דִּתְקִיף
לְמִינִיגְרָמִינָה * דְּרַשׁ רַבִּי יִיְהוּדָה בַּר נַחֲמִי
מִתּוֹרִגְמִינָה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְשָׁשׁ כְּתִיב * כְּתוּב
לִךְ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכְתִיב * כִּי ע"פ הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה הָא כִּצֵּד דְּבָרִים שֶׁבִּכְתָב אִי אֲתָה
מֵשִׁאי לְאוֹמְרִן עַל פֶּה * דְּבָרִים שֶׁבַעַל פֶּה אִי
אֲתָה רֵשְׁאִי לְאוֹמְרִן כְּתָב דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל
תֵּנָא אֵלֶּה אֵלֶּה אֲתָה כּוֹתֵב וְאִי אֲתָה כּוֹתֵב
הַלְכוֹת א"ר יוֹחָנָן לֹא כִּרת הַקֶּבֶ"ה בְּרִית עִם
יִשְׂרָאֵל אֲלֵא שֶׁבִשְׁלֵל דְּבָרִים שֶׁבַעַל פֶּה
שֶׁנֶּאֱמַר * כִּי עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּרְתִּי אֲתָה
בְּרִית וְאִתִּי יִשְׂרָאֵל * מַעֲרִיכִין בְּבִית יִשָּׁן מִפְּנֵי
דְּרַבִּי שְׁלֹום * מֵאִי מַעֲמָא אֵילִימָא מְשׁוּם כְּבוֹד
דֵּהוּא הֵהוּא שִׁיפּוּרָא דֵּהוּא מַעֲיָקָא בִּי רַב
יְהוּדָה וּלְכַסּוּף בִּי רַבָּה וּלְכַסּוּף בִּי רַב יוֹסֵף
וּלְכַסּוּף בִּי אֲבִי * וּלְכַסּוּף בִּי רַבָּא אֲלֵא מְשׁוּם
חֲשָׂדָא * בּוֹר שְׁהוּא קְרוֹב לְאַמּוּה וְכו' * אִיתְמַר
בְּנֵי נְהִיָּא אֲב רַבִּי אָמַר תַּחֲאִי שְׁתוּ מֵאִי בְּרִישָׁא
יִשְׁמַעְוָל אָמַר עֵילָאִי שְׁתוּ מֵאִי בְּרִישָׁא
בְּרַמְזוּל * כּוּלִי עֲלָמָא לֹא פְלִיגִי כִּי פְלִיגִי
וְעוֹסְבִיר וְעוֹסְבִיר וְעוֹסְבִיר אָמַר וְעוֹסְבִיר וְעוֹסְבִיר

בבית הכנסת באשקוני שמואל אבן עזרא שרד
אמר במימא ברישא דאמרי אנן מקריבין מפי שר
אמר תתאי שיתו מוא ברישא דאמרי נגרא
בכפשמיה לזיל תנן כור הקרוב לאמר מתמלא
דאשון מפני דרכי שלום תרגמה שמואל
אליבא דרב כאמה המתהלכת ע"פ בורו אי
הכי מאי למימרא מהו דתימא מצי אמרי ליה
מסכר מיסכר ואשקי בהינדא קמ"ל אמר רב
הונא בר תחליפא *השתא דלא איתמר
הלכתא לא אמר ולא כמר^ט כל דאליס גבר
דשימי בר אשי אתא לקמיה דאביי אמר
לליה לותבן מר בעידנא אמר ליה אית לי
לעידנא לדידי ולותבן מר בליליא א"ל אית לי
לאשקוני א"ל אנא משקינא ליה למר
ל לחיי אזל לעילאי אמר להו תתאי שיתו מוא
לעילאי שיתו מוא ברישא אדהכי סכר מיסכר
דר ליה כבי תרי עברת לי ולא מעמינתו אביי
חרמך דאזול ברו ברישא^י דשנוותא ואהדרהו
לקמיה דאביי אמרו ליה קא מתקיל לנהרין
תא אמרו ליה קא יבשי פירין אמר להו זילו
חיה ועופות ודג' יש בהן וכו': *באזול ואוהרי

[illegible]

מן היום ואילך נאסרו דהא צביאח
 שבת גרות. הצעלותך" לפי שזו
 ה' אדומה. לפי שזו הממחרת נשרפה
 סן וקודם לכן לא יכלו לעשותה צענין
 והוא לא נכת פני אהל מועד (נדרה)
 (ט) והבי אחרים במסכת מגילה
 "ירושלמי" בחד צנין הוקס המשכן
 ושני לו נשרפה הפרה: רוב בכתב.

רוב החמורה חלוצה במדרש שכחונה
למידרש¹⁷ בכלל ופרט וגזירה שזה ושאר
מדות שהחמורה נדרשת עין: ומייעושה
ע"י פה. שאין רמז ללמוד לה בחמורה
אלה למשה ואמר על פה: כי ע"י
פי וגו'. על שבעל פה נכרת ברית
אלהם אישי הואי רוצא: אהמדי
מדיה

חסדו. וְכִי יִרְוֶה מִדֹּרֵי הַיָּם הָיָה לִי
 לְנַחֵם וְלֹא הָיָה מִדֹּרֵי הַיָּם שֶׁכִּתְבִּי
 לֹסֵס כְּמוֹ זֶה וְהַסֵּט: בְּחַיִּים כְּתוּב
 עָר, אֲלֵמָּה נִכְסָה: וּבְחַיִּים ע"פ.
 אֲלֵמָּה לֹא נִכְסָה: דְּבָרִים, שֶׁאֲמַרְתִּי
 לָךְ בְּנֵת אִי אֲמַת רָשָׁי לְהוֹסֵס
 לְיִשְׂרָאֵל עַל פֶּה: וּדְבָרִים שֶׁבַע פֶּה
 אִי אֲמַת רָשָׁי לְחַוֹּתָּנִי, מִכָּאן אֲלֵמָּה
 לֵמַד שֶׁהַמְלִיכָה אֵין יִקְוֶה לִיכְתֹּב אֲלֵמָּה
 מִפְּנֵי הַשְׁחֹרָה מִשְׁתַּחֲכַח: אִי־יֵשׁ
 מִשּׁוֹם כְּבוֹד, שֶׁל עַל הַיָּם: וְהָא

שיפורא. של תקיעת מ"ש דמזיקת
הי צי יודע שהיה ראש ישיבה
בפומבדיתא ונלפסין כשנפטר ומלך
רבה נמתיו ובמרו ובמר רבה מלך
רב יוסף והדר מלך אבי והדר מלך
רבה ורב שריה גלון פירש בכתב
משנתו שיפורא שופר של רב
שהיו נותנין למוכר ודעה השלמה
לגבי השיטה כמו י"ג שפורתה היו
במקדש (קדוש פ"ט) : מושב חשדא.

הואיל והורגל העירוב צמוד אוח
היה אם צלח לשנות ולא מקומו
הנכנסין צלח הבית ולא ירלו של
אח העירוב יתשדו אף צני התכל
שמוטלגין צלח עירוב: בני נהרא.
שדוח של שפת הנהר: במיז' צ"ע
א' פליגי. אם אינ סוכרים
הנהר אלא דולין והולמים והנהר מושך
כפשוטו ר"ע לא פליגי של הנהר
לדלות ידלה: כי פליגי במיחבר
ואשקריי. שאין צו כדי לדלות בול
יחד ורואין העליונים למשכורו שלא ירדו
המים למטה ולהשכיך הנהר דרך
גגרים קטנים על צימולו של שדומתין
ותחתונים מעבדין עליהם אלא אי"כ
שוקה אמתת תחלה: הקרוב א'אמה.
שדוח אפלי

היה עיניו: באהבה המתולדת ע"פ
בור. ששמחלאו מאליו דרך
הליבו ואין צריך לטורח הנהר:
סבר שסכר. פי טוֹךְ שֶׁל יֵרֵדוּ
המים לתוכו שמעט מעט הנהר:
ואשקוֹ בהרדוא. ארעטור"ל כפי מה
שיעלה לו דלות מן המדינה
כמות כמו להפזיז נשחט
חולין (קד מה): רב דאליה גבר, ולת
ליה דהלכא כשמואל דביי^ע צותבן
לסוכרו: כבי תרי. רב ושמואל: חרשן.

יֵהֱיֶה זִמְמֵי הַהֶבֶר וְכֹרֵי מַלְמַלֵּה לְשִׁדְּוֵימֵיהֶן
 תֹּחֵן הַהֶבֶר (כֹּסֶ"ו): קָא מַתְקִילָא לְהִזְדַּרְיָן.
 אֵין מִימֵיו קָלִין לָרוֹן מִפְּנֵי הָעִקְמוּמִית:
 שִׁי פִירֵין. אִם נַעֲמִיק יִבְשׁוּ מַרְעִין שְׁלֵנו
 מִן פִּירָא דְכוּזְרִי^ט (כְּתוּבָה דף עט.). אִם
 יוֹד: אוּדְרִי. שֶׁל גַּמִּי יוֹנְקִיר^ש צִלְעִי:
 צִ"ע

גליון הש"ס

תורה רוב בכתב.
צבאר שבע הוליום
אז צד"ה אלל צדצ
מהלדוקים מודים צ:

תורה אור השלם

אֲכַתֵּב לְךָ רַבִּי תוֹרָתִי
כְּמוֹ זֶרְ נְחֹשֶׁבֶת׃
[הושע ה, יב]
וַיֹּאמֶר יי אֵל מִשָּׁה
בֹּב לְךָ אֶת הַדְּבָרִים
עֲלֶה בִּי עַל פִּי
בָּרִים הָאֵלֶּה בְּרַתִּי
לֵךְ בְּרִית וְאֵת
שְׂרָאֵל׃ [שמות לז, כז]

תוספות ישנים

מכת"י
ובקו' פי' מפני השד
בנס לאומו בית ולא
זה צו עירוב יחשדו בני
שחמלטלים בלא עירוב
לאין זה מפני דרכי

שלום:

הגהות וצייונים

המגדל דוד גורס כאן
 שיש נמרי הכותבים בן
 עשר ההברות האלה
 והוא משום דתקשי
 במקום המרצוהו, כמין
 [מן:] כ"א ברמדיא
 דוד לילול (מגדל דוד):
 כ"א מהבא (גליון)
 כמדרש דפז"ר
 תגוב למדרה בכלל
 וזו חכמה שלמה, ע"ה
 כן במדרש הכותב
 מדרה: [ה] נרצח
 ונצחו (כחא"מ), וביה
 [1] ע"ה מהרש"ל
 ופתיח הצירי: [ה] כ"א
 וריתיהם (גליון)
 ששל: [ה] כ"א
 חובב (דפז"ר): כ"א
 ורה (גליון) מהרש"ל:
 כ"א אותם (דפז"ר).
 שחששתי לגנוב:

—

פירוש
ערה, חומר הדעת
ין רש"י חולין דף מג
א ד"ה מיהנדין וערוך
ד (הנדז). יונקירר"ש.
יוש כלי מזודות (שלידין
ס דגים קטנים) שעושין

ממא (רש"י) מוכה דף יב
: ע"כ ד"ה דאורבני :

לִיקוּמֵי רַשׁ״י

ק: אמר רב הונא בר תחליפא השתא ולא איתמר הלכתא לא כרב ולא כשמואל והוא בתוך מצודתו אבל מפני דרכי שלום דלא ליתו לאינצויי תקנו חכמים שיהיה

לו התחתונים הסביר פי בורך ומלא מן הנזר כמתו כפי מה שיעלה לך במ
פי" מדאורייתא עד ולא אתי לדידה לא קנייה הילכך כל הקודם זכה ואע"פ

מ"ד מצי אמרי ליה מיסכר ואשקיה בהינדא קמ"ל. פי' הייתי אומר שיש
כל דאלים גבור: מצודות חיות ועופות ודגים יש בהם גזל מפני דרכי שם

הודפס מאתר אוצר בבלי <עוז והדר> - כ גיטין / תלמוד בבלי {עמוד 132} (726077)

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

עין משפט
 נר מצוה

רבינו חננאל

על שלמה על ר"ח
גד כאן נכתב הדף ושאר
נשאר חלק ובקטן כתב
הנה קונטרס שלם" ואל
גמלא ככ"י וחסר לפנינו
עד דף פט.

ליקומי רש"י

מַעֲבִיר בָּנוּ וּבָנוּ
אֵשׁ הִיא עֲרֵמַת הַמֵּלֶךְ
שֶׁשֶׁה מְדֻרָּה אֶת הַמֶּלֶךְ
וּמִתְּכַן וּמִתְּכַן
מִיֵּסֶס קוֹרֵב אֶת־מִיֵּסֶס
חֲסִידוֹ קוֹסֵם לְהַזְכִּיר אֹתוֹ
מִתְּלֵי הַמֶּלֶךְ אֵם אֵלֶּךְ אֵם
מִתְּלֵי הַמֶּלֶךְ כִּי הָיוּ אֲמוֹר
בְּנֵי בְּנֵי שֶׁלֹּם וְשֶׁלֹּם
יָגִיד לִי (הַפֶּסֶק ד' ע"ג)
מִצְוֵנוּ דְּבִי עֲקִיבָה אֲמוֹר
אֵלֵינוּ שֶׁנִּשְׁמַע שְׁמוֹתֵינוּ
שֶׁנִּשְׁמַע לְפָנֵינוּ אֵלֵינוּ
וּמִתְּכַן אֲמוֹרֵנוּ אֵלֵינוּ
הַיֵּסֶס **מִצְוֵנוּ** אֵלֵינוּ
וּמִתְּכַן מִפְּנֵי צִדִּי הַפֶּסֶק
וְדִבְרֵי הַמֶּלֶךְ בְּנֵי מִדֻּרָּה
וְדִבְרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלֵינוּ
הַבֵּי שְׁמֵרָה שְׁמֵרָה אֵלֵינוּ
עֲקִיבָה אֵלֵינוּ אֵלֵינוּ
לְהוֹסֵם אֵלֵינוּ וּשְׁמֵרָה
אֲמוֹר אֵלֵינוּ מִתְּכַן שְׁמֵרָה
פִּיטוֹס וּמִתְּכַן שְׁמֵרָה
וּמִתְּכַן אֵלֵינוּ הַמֶּלֶךְ צִדִּי
הַבֵּי שְׁמֵרָה אֵלֵינוּ צִדִּי
מִתְּכַן שְׁמֵרָה אֵלֵינוּ שְׁמֵרָה
אֵלֵינוּ אֵלֵינוּ אֵלֵינוּ

העלם ע"י מנחם. ודודר
(במדבר כג, ה) מה אקוב
לפרש אלהים אחרים וולמי
לעקיס אליהם ואין עוין
בסדר: [שמית טו, כה] (ה)
רבלי <עוז והדר

אכר תאכל ולא אכר מן החי. וזה
 דאמרינן לקמן (דף ע"ג: ע"ד) דלא
 הותר לאדם הראשון בשר לאכילה
 היינו להמית ולאכול אבל ממה מאליה
 שריא ואחא לאפוקי אכר מן החי דאפי'
 נפל מאליה אסור:

עֶשְׂרֵה מצות. תימנה הֵא אִיכָה גִיד
הַנֶּשֶׁה לַנָּרִ"ד (חֲמִישִׁין דָּף ק:)
לַצִּי יַעֲקֹב נִשְׁמַר וְיִמְלֵה שְׂמִינֹן אֲבָרָהִם
אֵלֵינוּ: **אֵל** צִבְּרוּהוּ אֵלֵה עַל דַּעַת
מִנֵּה שְׁמֵאֵס לִי נִשְׁמַר לִי וְעַן הַדַּעַת
אֵלֵה קַחֲשִׁי לִפִּי שֵׁלָה הִיָּה נִשְׁמַר לִירוּשָׁה
וְדִקְוָה אֵלֵה לַרְשָׁוִן קִאֲמֵר אֵלֵה מִדֵּה
לִפִּי יִהְיֶה דַעַת לִי נִשְׁמַר לִי וְעַן אֵלֵה
הַמִּצְוָה דִּהֵא אֲמֵר צִפְרָק גִּ"ה (חֲמִישִׁין
דָּף ק:) לִרְבִּי יִהְיֶה גִבִּי אֲבֵר מִן הַמִּי
דִּהֵא אִסּוּר אֲבֵר מִן הַמִּי וְצִיָּה אִלִּיסוּר
טוֹמֵאֵה שְׁכָן אִלִּיסוּר טוֹבֵה נִשְׁמַר מִן:

דְּכַתִּיב

וְכֵן הוּא אָמַר ^(א) לְאָמֵר הֵן
לְאִישׁ אֲחֵר מְכַל ^(ב) עַץ הֵגֵן וְלֹא
דָּבִי יִצְחָק תִּנִּי אִיכָא וְיִצְוֹ ז'
זוֹ דִּינִין דְּכֹתִיב ^(ג) וְנִקְרַב בְּעַל
^(ד) רַב חֲסָדָא וְרַב יִצְחָק בְּרַ אֲבֵר
עָשׂוּ לָהֶם וְגו' וְחָד אָמַר ^(ה) עָשׂוּ
מִמָּוִי בִּינִייהוּ אִיכָא בִּינִייהוּ עֲכָ
עָשׂוּ מִשְׁעַת עֲשִׂייה מִיחִיב ^(ו)
וְפֻלְחָה לֵּה אָמַר רַבָּא וְגו' א
הִשְׁתַּחֲוִה לֵה חַיִּיב וְהִתְנִיא
עֲלֵיהֶן בֵּן נָח מִזְחֵר עֲלֵיהֶן א
נָח מִזְחֵר עֲלֵיהֶן לְמַעֲשֵׂי
הִשְׁתַּחֲוִה לֵה אָמַר רַב פַּפָּא
אֵילִמָּא כְּדֹרְכָה בְּרַ קְטָלָה
אִיפְקֹד וְהִתְנִיא ^(ז) עֲשֵׂר מִצְוֹ

על בני נח והרשפי עקרה דינין עש
וממשפט שבת וכבוד אב וא
יהודה^ו כאשר צוq במרה א
אלא לעדה ועדים והתראה
רבא לא נצרכה אלא לדיני
אמר רב אחא בר יעקב לא
ופלך ובכל עיר ועיר והא בני
להושיב בתי דינין בכל פלך ו
בתי דינין בכל פלך ופלך
תנא רבי מנשה הוא דמפי
ממצות נצטוו בני נח ע"ז
החי סירוס וכלאים רבי יהוד
ע"ז בלבד שנאמר^ז ויצו ה
אומר אף על ברכת השם ה
דאמר רבי יהודה אמר רב א
אלהים אני היא מוראי עלי
דריש ויצו אפילו הנך נמו
דריש ויצו הני כל חדא וה

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲנִי נֹאמֵר לְאַדְמָר: כְּדָמְרִין תִּקְלָל: יֵהָא בּוֹרְרֵי עֲלֵיבִים. כְּדָמְרִין וְדָם לֹא תִגְוֹרוּ מִפְּנֵי אִישׁ בִּי הַמִּשְׁפָּט

ו לקמן: בפרשת במדבר, וז' היא שמזכיר והיך לא ימנע
עמם אלא אם כן הסכים: מותרין בני נח וכו': סיפא דמילתא
ליה ולהפקיר לו עמי הגן ש"מ שאינו מופקר לו נאסר לו
ללכילה אלא לגדל ולדות: עשווק אפרים. מיד שנואין וכו'
רבי חנניה בן (גמולא^א) אומר אף על הדם
מן החי רבי חידקא אומר אף על^ב הסיורם
רבי שמעון אומר אף על הכישוף רבי יוסי
אומר כל האמור בפרשת כישוף^ב בני נח מוזהר
עליו^א לא ימצא בך מעביר בנו ובתו כאש
קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וחובר
חבר ושוואל אוכ וידעוני ודורש אל המתים
וגו' ובגלל התועבות האלה ה' אלהיך
מוריש אותם מפניך ולא עניש אלא אם כן
הזהיר רבי אלעזר אומר אף על הכלאים
מותרין בני נח ללכוש כלאים ולדורע כלאים
^א ואין אסורין אלא בהרבעת בהמה ובהרבעת
האילן מנהגי מילי אמר ר' יוחנן דאמר קרא
^ב ויצו ה' אלהים על האדם לאמר מכל עץ
הגן אכול תאכל^א ויצו אלו הדינין וכן הוא
אומר^ב כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו
וגו' ה' וכן ברכת השם וכן הוא אומר^ג ונוקב
שם ה' מות יומת אלהים וכן עבודת כוכבים
וכן הוא אומר^ד לא יהיה לך אלהים אחרים
על האדם וזו שפיכות דמים וכן הוא אומר
^ה שופך דם האדם וגו' לאמר^ו וזו גילוי עריות

לח איש את אשתו והלכה מאתו והיתה
גול אכל תאכל ולא אבר מן החי כי אתא
גדת כוכבים אלהים זו דינין בשלמא אלהים
זו אל האלהים אלא ויצו זו ע"ז מאי משמע
יחד אמר ע"סרו מהר מן הדרך אשר צויתם
אפרים רצון משפט כי הואיל הלך אחרי צו
שעשה ע"ז ולא השתחוה לה למאן דאמר
אין דאמר כי הואיל הלך עד דאויז בתרה
כא למאן דאמר עכו"ם שעשה ע"ז ולא
עכו"ם דברים שבית דין של ישראל ממותין
בית דין של ישראל ממותין עליהן אין בן
דין לאו למעוטי עכו"ם שעשה ע"ז ולא
למעוטי גיפוף ונשקוף גיפוף ונשקוף דמאי
אלא למעוטי שלא דרכה דינין בני נח
נצטוו ישראל במרה שבע שקיבלו עליהן
וכתוב אב ואם דינין דכתיב ע"ש שם לו חוק
דכתיב כאשר צוה ה' אלהיך ואמר רב
רב נחמן אמר רבה בר אבהו לא נצרכה
הכי מאי והוסיפו עליהן דינין אלא אמר
סות אכתי והוסיפו בדינין מיבעי ליה אלא
נצרכה אלא להושיב בית דין בכל פלך
לא איפקוד והתנאי כשם שנצטוו ישראל
דבכל עיר ועיר כ"ך נצטוו בני נח להושיב
בכל עיר ועיר אלא אמר רבא האי תנא
ד"ך ועייל ס"ך דתנא דבי מנשה שבע
לוי עריות ושפיכות דמים גול ואבר מן
החיה אדם הראשון לא נצטווה אלא על
אלהים על האדם רבי יהודה בן בתירה
אומרים אף על הדינים כמאן אולא הא
ים אני לא תקלדוני אלהים אני לא תמידוני
כמאן כיש אומרים תנא דבי מנשה אי
לא דריש ויצו הני מנא ליה לעולם לא
באפי נפשיה כתיבא ע"ז וגילוי עריות

תמירני. כדאמרין לא יהיה לך אלהים אחרים על פני
 האדמה לשון שררה ורענות כמו נחמדך אלהים לפרעה (שם)
 אלהים הוא (גברים ה) דהיינו דינו: ביש אומרים. דמרבי ל

וְאֵם אֶל יֵאָמֵר (ה) אֵם אֶל יֵאָמֵר
 (ב) מִי שֶׁמֶד מִן הַתּוֹרָה
 אֶלְדֵּד וְאֶשֶׁר אֶשֶׁר
 צִוּ: (ג) הַיֵּשֶׁת (ד) אֵם אֶל יֵאָמֵר
 פֶּאֶרְשֵׁי צִדֵּי יֵאָמֵר לְמַעַן אֶרְבֶּן

(שם, יא.) וְנִבְּקָה: (שָׁן קִלְקֵה מִנִּי
 יֵשִׁים מִמֶּלֶךְ לְרִשְׁתָּהּ עֲלֵיהֶם וְלֹא יִתֵּן
 לְרִשְׁתָּהּ אֲחֵרִים שֶׁהֵם אֲחֵרִים לְעִנְיָנָהּ
 מִכֹּהֵן כ.ג.) (הַתְּשֵׁב בְּסוֹף הַמִּסְתָּח)

פֶּדַד אֶת אֲבִדִּי אֶת אֲבִדִּי
 (שְׁמֹרֶת) 123 { (2864)

מסורת הש"ס
עם הוספות

ב"מ 5; ז) [לקמן]
א) [ג] [עמ"ש חס']
חיות 5; ד"ה רב
[דא], ד) [לקמן] 5;
ש רש"י ד"ה בע"א
[ריס], ה) הוריות 5;
שבת פ"ג 1) [מוספתא]
"ו פ"ט, ט) לקמן
"ע"ז נא סע"א, ט) ע"י
יל 1; י) לעיל טז
ע"ב.

הגהות הב"ח

(רש"י ד"ה כאשר
וכו' כאשר לוך צמיני.
וצמחוס' דשבת דף
משני קושיית רש"י
במירוצא אחר:

גליון הש"ס

ו' ויצו אלף הדינים.
תשובה רמ"ל סימן
שם עין הגן ואלף
ל. ע"י ב"מ דף ע' ע"ב
חוס' ד"ה תשיך:

הגהות וציורים

[צ"ל גמליאל]
י (ליון) בראשונים וכת"י
י חנינא בן גמליאל.
יה לקמן נט ע"א:
ראשונים וכת"י
ורשת מבכרש: [ג]
וסיף וגו' (באה"מ):
תיבת "ישראל" מיוחדת
הרש"ל: [ה] צ"ל בן
הא"מ: [ו] רש"י
ע"י בהנ"ל [ז] יש
וסיף
בדכתיב
(באה"מ):

תורה אור השלם

לא ימצא בד מעביר
ו ובתו באש קדם
ממים מעוון ומגוש
כשפ: וחבר חבר
ואל אוב ודעי ודש
המתים: כי תעבת
כל עשה אלה ובגלל
תעבת האלה:
תהדק מורש אותם
פניך: וברם ית יכל
וצו " אלהים על
הדם לאמר מפל עין
הגן אלל תאכל:
וראשית ג. טו

בִּי יִדְעֵתוּ לְמַעַן
שֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנֵי
ת בֵּיתוֹ אֲחֵרֵי
וּמְרֵי דָרָךְ לַעֲשׂוֹת
קֶה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן
יָא " עַל אֲבֵרֵם
ת אֲשֶׁר דָּבַר עֲלֵיו:

וְנָקַב שֵׁם יְיָ מוֹת
מֵת רָגוֹם יִרְגְּמוּ בּוֹ כָּל
עַדָּה בְּגֵר בְּאֻרְחָ
בְּנָקְבוֹ שֵׁם יִזְמֵת:

לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים
אַחֲרִים עַל פָּנַי:
[שמות ב. 13]

אֶת־הָאָדָם יִשְׁפֹךְ דָּמוֹ יִשְׁפֹךְ כִּי
לֵאמֹר אֱלֹהִים עָשָׂה אֵת
הָאָדָם׃ [בְּרֵאשִׁית 9: 6]

לֹאמֹר הֵן יִשְׁלַח אִישׁ
תְּאֵת אִשְׁתּוֹ וְהִלְכָּה
אִמּוֹ וְהִיתָה לְאִישׁ
אֲחֵר הַיָּשׁוּב אֵלֶיהָ עוֹד
לֹא חָטָף חָטָף תִּחְבֹּץ
אֶרֶץ הַהִיא וְאֵת זְנוּת
יָמֵם רַבִּים וְשׁוֹב אֵלֶי

ידו כמלאכת רעהו:
בחנו לו ויאמרו אלה
בי הואיל תלך אחרי
לו חק ומושפט ושם
יגן לך: | דברים ה, יב-טז |

יִכְלֹוּ לְשִׁתּוֹת מַיִם מִמֶּרְהָ כִּי מָרִים הֵם עַל־בֶּן
קִרְא־שָׁמָּה מֶרְהָ: כִּד וַיִּלְנֹו הָעָם עַל־מֹשֶׁה
לֵאמֹר מֶה־נִּשְׁתָּה: כִּה וַיִּצַּעַק אֶל־יְהוָה וַיֹּרְהוּ
יְהוָה עֵץ וַיִּשְׁלַךְ אֶל־הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם שֵׁם
שֵׁם לֹו חֶק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסָּהוּ: כו וַיֹּאמֶר
אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹלִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
וְהַיִּשָּׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזִנָּה לְמִצְוֹתָיו
וְשָׁמַרְתָּ כָּל־חֻקָּיו כָּל־הַמִּחְלָה אֲשֶׁר־שָׁמַתִּי
בְּמִצְרַיִם לֹא־אֲשִׁים עֲלֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה

יכילו למשתי מיא ממרה ארי
מרירין אנון על בן קרא שמה
מרה: כד ואתרעמו עמא על משה
למימר מה נשתה: כה וצלי קדם יי
ואלפה יי אעא ורמא למיא
ובסימו מיא תמן גזר לה קים
ודין ותמן נסיה: כו ואמר אם
קבלא תקבל למימרא דיי אלהך
ודכשר קדמוהי תעבד ותצית
לפקודוהי ותטר כל קדמוהי כל
מרעין די שויתי במצרים לא
אשונינון עלך ארי אנא יי אסף:
כו ואתו לאילם ותמן תרי עשר
מבועין דמן ושבעין דקלין ושרו
תמן על מיא: א ונטלו מאילם

רפאך: ס חמישי כו ויבאו אילמה ושם שתים עשרה עינת מים
ושבעים תמרים ויחנו־שם על־המים: טז א ויסעו מאילם ויבאו

רש"י

עלינו רחמים שיהיו לנו מים לשותה, אלא נתלוננו: (כו) אם
שמוע תשמע. זו קבלה שיקבלו עליהם: תעשה. היא
עשייה: והאזנת. תטה אזנים לדקדק בהם: כל חקיו.
דברים שאין אלא גזירת מלך בלא שום טעם ויזר הרע
מקנטר עליהם, מה איסור באלו, למה נאסרו, כגון לנישת
כלאים, ואכילת חזיר, ופרה אדומה, וכיוצא בהם (ראה יומא סו:).
לא אשים עליך. ואם אשים הרי היא בלא הושמה, כי
אני ה' רופאך, זהו מדרשו (פנהדרין קא. מכלתא מס' דיוסע א). ולפי
פשוטו, כי אני ה' רופאך ומלמדך תורה ומצוות למען תנצל
מהם, כרופא הזה האומר לאדם אל תאכל דברים שמחזירים
אותך [ס"א דבר זה פן יצאך] לידי חולי, וזהו איזון מצוות,
וכן הוא אומר (משלי ג ט) רפאות תהי לך שררה (מכלתא שס:).
(כו) שתים עשרה עינות מים. כנגד שנים עשר
שצטיינה נזדמנו להם (מכלתא מס' דיוסע א). ושבעים
תמרים. כנגד שבעים זקנים (מכלתא שס:).

מרה, ובסמיכתה כשהיא נדקת לה"א שהוא מוסיף במקום
הלמ"ד תהפך הה"א של שורש למי"ו, וכן כל ה"א שהיא
שורש נתיבה תהפך למי"ו בסמיכתה, כמו חמה אין לי
(ישעיה כו ד), ותמתו פתרה זו (אסתר א יב), הרי ה"א של שורש
נהפכת למי"ו מפני שנסמכת אל הו"א הנוספת. וכן עבד
ואמה (ויקרא כה מד), הנה חמתי בלחה (בראשית ל ג), לנפש חיה
(שם ז ו), וזהמפוי חיתו לחם (איוב לג כ), פין הרמה (שופטים ד ה),
ותשצחו הרממה (שמואל א' יז): (כד) וילדנו. לשון נפעלו הוא,
וכן התרגום לשון נפעל הוא, ואתרעמו, וכן דרך לשון תלונה
להסב הדבור אל האדם, 'מתלונן' 'מתרועע' ולא אמר
'לונן' 'רועע', וכן יאמר הלועז דיקומפליינג'ט ש"י, מוסב
הדבור אליו באמרו ש"י: (כה) שם שם לֹו. צמרה נתן
להם מקלט פרשיות של תורה שיתעסקו בהם, שבת, ופרה
אדומה, ודינין (פנהדרין טו: מכלתא מס' דיוסע ג): ושם נסדו.
לעם, וראה קשי ערפון, שלא נמלכו צמחה בלשון יפה פקש

שפתי חכמים הקצר

כמו רופא, ונקרא רופאך אף בשעה שאינו מרפא, אך שהוא מלמד לו
שלא יחלה. אך קשה מה שהביא וכן הוא אומר 'רפאות תהי לך',
דמשמע כי דברי תורה היא לו רפואה ממש. ויש לומר שכך מביא ראיה
מהפסוק, שאם התורה היא רפואה, כל שכן שמונעת מהחולי לבא,
ולפיכך ה' יתברך שנתן תורה ומצוות לישראל הוא הרופא לישראל
שלמד אותם שלא יחלו (גו"א עיי"ש וראה רמב"ן ורא"ם). נה. דאם לא
כן מה לו למנותן (רא"ם). ואין לפרש שבא לומר שהיה להם די מים
לשתות, כי היו להם שתים עשרה עינות מים, דזה לא יתורץ גבי שבעים
תמרים, כי מה יסתפקו ששים ריבוא מן שבעים תמרים (גו"א).
נו. רצונו לומר שמצאו אותם, אבל הם כבר נבראו מששת ימי בראשית,
כי 'אין כל חדש' וגו' (קהלת א ט) (מנח"י עפ"י רא"ם וגו"א).

ביות מצרים (אמ"ש, מנח"י). נא. רצונו לומר שהאדם המוציא התלונה
אף על פי שהוא הפועל, גם הוא מקבל הפעולה, ויהיה הנפעל כהוראת
בנין התפעל (ראה רא"ם וגו"א). נב. שבת מפרש הקרא מיד אחריו
(להלן טז ה, כג), ועוד מדכתיב 'כאשר צוך' (דברים ה יא) ופירש רש"י במרה.
'חק' זה פרה אדומה, דכתיב בה 'חקת' (במדבר יט ב). ודינין מדכתיב
'משפט' (מנח"י). נג. דקשה לרש"י כיון דכתיב 'לא אשים' למה אמר
'אני ה' רופאך', לכן פירש ואם אשים וכו'. ופירוש הפסוק 'אם שמוע
וגו' לא אשים', אבל אם לא תשמע חס ושלום, כי אין צדיק בארץ אשר
יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז כ), אז אשים עליך, אבל הרי הוא וכו'
(מנח"י וראה גו"א). נד. משמע מדברי רש"י 'כי אני ה' רופאך', כלומר
אני רופא שלך ומלמד אותך שלא יבא עליך חולי, ויהיה 'רופאך' תואר

גבורת

פרק ראשון ב' ע"א - ב' ע"ב

ארי

ז

וכי תימא אכתי נימא לכפר אלו מעשה פרה של מדבר ועלי' לחוד קאי שמכפרת ולא אשל דורות, ואל תתמה על זה דכה"ג אמרינן לקמן (ד' ע"א) וכי תימא יוה"כ קמא אי נמי כה"ג קמא הוא דבעי פרישה וכו', אלמא אי לאו קרא יתירא הוי אמינא יוה"כ קמא או כה"ג קמא הוא דבעי פרישה ועלה לחוד קאי לכפר ולא אלדורות, וה"נ נימא לכפר זו מעשה פרה של מדבר ועלי' לחוד קאי הואיל שמכפרת.

וי"ל דמ"מ עיקר פרה לאו לכפרה אתיא, ואפי' פרת משה כמו פרות דורות דאינן מכפרות אמדי אלא כדי להזות מאפריהן על הטמאים, וה"נ פרת משה לכך באתה דלענין זה ודאי פרת משה ופרות דורות שוין, אלא דפרת משה אגב גורא מקופיא מכפרת נמי על מעשה עגל, א"כ אף פרת משה אינה בכלל לכפר כיון שעיקרה לאו לכפרה אתיא שהרי כל פרות דורות מעשיהן כמעשה פרת משה ואפ"ה אינן מכפרין, ומשום דהיא מכפרת מקופיא לא הוי לי' לקרא לקרותה לכפר על שם טפל וקופיא שלה כיון שלשם עיקר שלה לא באתה לכפר אלא להכשיר³⁵.

דף ב' ע"ב

ואימא צואה דקרבנות. פירש"י להצריך כל כהן העובד פרישה לקרבן צבור. ובסמוך דפריך אימא כפרה דקרבנות, פי' כגון קרבן יחיד דכתיב בכמה מקומות וכפר עליה הכהן. ואיני יודע למה פי' צואה וכפרה בתרי גווני, הא בין צואה בין כפרה שייך בקרבן יחיד וכן בשל קרבן צבור³⁶, דקרבן צבור נמי

דנעשה הפרה לדעתם ולא כדעת הצדוקים. ובחזו"א פרה סי' ה' ב' כתב שהיה מנהג בעלמא. ³³ וכן הקשה ברש"ש. ³⁴ וכ"כ הפנ"י ד"ה בשלמא והנצי"ב בהרחב דבר ריש פרשת חוקת [ועיין במדומי שדה כאן, וציין גם להעמק שאלה סי' קל"ג]. והנה בפי' ר"ח שם כ' שפרה מכפרת דאיכרי חטאת וכל חטאת מכפרת, וא"כ כל פרה מכפרת ולא כתוס'. אמנם תי' של רבינו לקמן א"ש גם לר"ח. ³⁵ ובזה מתרין גם עיקר קושייתו מגמ' מ"ק. וכן תי' הרש"ש ע"פ דברי התוס' ישנים לקמן דף מב, ד"ה רביא, [וכן הוא בתוס' הרא"ש וריטב"א שם] דאעפ"י שפרה מכפרת, עיקרה לטהרה. ועי' בפי' מהרז"ו על מדרש רבה פ' אחרי מות פרשה כ' אות י"ב שפי' פרה מכפרת היינו מטהרת (מטומאת מת). ולפי"ד אינו ענין לכפרת עונות. וע"ע בכ"מ פ"א מהל' פרה ה"ט ד"ה אינה מכפרת, שדן בכלל זה. ³⁶ וכן הק' בשיח יצחק ד"ה ואימא כפרה דקרבנות, וע"ש מה שיישב.

מיהו י"ל דשריפתה שהיא עיקר עשייתה ותחלתה וכולל את כולה אינו סגי להיכרא בטבול יום דרבנן אלא בעינן טבול יום של תורה דוקא, אבל בפרטי דברים שאחר כן בהיכרא כל דהו אפי' בדרבנן סגי³⁰ כיון דהי' לה כבר היכרא גמור בכלל עשייתה בטבול יום של תורה³¹.

ומ"מ אפי' תימא כדברי התוס' דמה שהיו מטמאין את השורף הי' בזה שהיו סומכין ידיהם עליו דאינו אלא טומאה דרבנן, מ"מ אין לנו ראייה דטבול יום של תורה פסול מדרבנן לפרה, והא דטימאווה להשורף בסמיכות ידיהם היינו טעמא משום דטומאה זו מזומנת ומוכנת לפנייהם יותר בנקל משאר טומאות³² תדע דאם לא כן אפי' לפי' התוס' הוה להו לטמאותו בשאר טומאות דרבנן. אלא ודאי היינו טעמא כדאמרן:

לעשות אלו מעשה פרה לכפר אלו מעשה יוה"כ בשלמא כולי' קרא בפרה לא מתוקם לכפר כתיב ופרה לאו בת כפרה היא. קשה לי הא אמרינן בפ"ג דמועד קטן [כח ע"א] אר"א למה נסמכה (פרשה) [פרשת] מרים לפרשת פרה אדומה, לומר לך מה פרה אדומה מכפרת אף מיתת צדיקים מכפרת, אלמא פרה בת כפרה היא³³. וי"ל הא דפרה מכפרת היינו דוקא פרה שעשה משה במדבר כדפי' התם התוס' [ד"ה מה פרה] פרה מכפרת על מעשה העגל כדאמרין במדרש משל לבן שפחה שטינף פלטרין של מלך אמר המלך תבוא אמו ותקנח צואת בנה, והאי טעמא ליתא אלא בפרת משה שמכפרת על מעשה העגל שעשו דור המדבר, אבל פרות דורות אינן מכפרות אמדי³⁴.

דוקא הערב שמש עיי"ש בגמ', וכן פסק הרמב"ם פ"א מפרה ה"טו [עיי' בכ"מ שם], וא"ש דבריו בפהמ"ש שהביא רבינו. וראה בהוספות בסוף הספר. ³⁰ הרמב"ם בפ"א מפרה הי"ד כלל יחדיו דין דמטמאין הכהן בשרץ ודין דטומאת כלים, ומשמע דמטמאין גם הכלים בשרץ, וצע"ק. ³¹ ובאחרונים ביארו ע"פ תוס' חגיגה שם ד"ה שפופרת, דדוקא לענין טומאת האדם השורף החמירו לטמאו בטומאה דאורייתא, דכיון דתיקנו כלי אבנים כנגדו טימאווה בטומאה דאורייתא כדי לעשות היכר גדול, אבל בגמ' חגיגה דמיירי בטומאת כלים בשאר ימים, כיון דלא תיקנו כלי אבנים לא תיקנו לעשות היכר גדול וסגי לטמאו בטומאה דרבנן ודו"ק. [עיי' בספר אשיחא בחקיק סוף סי' כ']. ³² ויש עוד טעמים לטמאו בידים: התוס' יו"ט פרה פ"ג מ"ח כתב [דלהרמב"ם] סמכו ידיו עליו דרך חיבוב וכבוד. ותפארת ישראל בבעז כ' דהוא כעין סמיכת משה ליהושע ולהודיע

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

פ

הודפס מאתר אוצר התכמה